

SZEMLE

Managing Information Systems & Technologies

A Basic Guide for Design, Selection, Evaluation, and Use

Edwin M. Cortez and Edward John Kaziauskas

Neal-Schuman Publishers, Inc. New York London

CORTEZ, Edwin M. - KAZLAUSKAS, Edward John: Managing information systems and technologies. A basic guide for design, selection, evaluation and use. - New York - London : Neal-Schuman Publishers Inc. . -1986.-VIII, 179 p. : ill. (Applications in information management and technology series ; 4.)

Információs rendszerek és technikák irányítása. Alapfokú kalauz a tervezéshez, kiválasztáshoz, értékeléshez és a használathoz.

„Bármely szervezet sikeres működése ma az információ hatékony felhasználásától függ.” Ez a bevezető fejezetből választott mondat lehetne a mottója annak az útmutatónak, amelyet szerzői könyvtárosoknak, információs szolgáltatások vezetőinek, információs szakembereknek és egyetemi hallgatóknak szántak. A szerzők tulajdonképpen arra vállalkoztak, hogy a kalauzból a szervezetek információs erőforrásait támogató technikai eszközök és eljárások elosztására, szervezésére, koordinálására, felügyeletére és értékelésére vonatkozóan „könnyen és gyorsan” tájékoztassák az ebben a vonatkozásban nem teljesen laikus olvasót. Az új és terjedő információs technikák alaptípusainak ismertetése mellett a velük kapcsolatos fontosabb elméleteket és eszközöket, valamint az információs rendszerek gyakorlati irányításának olyan alapvető mozzanatait ismerhetjük meg a műből, mint az igények értékelése, a költségelemzés vagy a dokumentáció elkészítése.

Az információ növekvő mértékű felhasználásának és ellenőrzésének nélkülözhetetlen lépését jelenti a különféle rendelkezésre álló információs technikák előnyeinek és korlátainak alapos megértése illetve a szervezet információs igényeinek függvényében a különböző technikák és eljárások tervezett integrációja folytán létrejövő információs rendszerek lehetőségeinek mérlegelése. Kulcsfontosságú a szervezettel való integráció gondos tervezése: enélkül a legmodernebb információs technika akár megengedhetetlen luxust is jelenthet bármely szervezet számára. A szervezet „missziójának”, tevékenységének és munkaerőgazdálkodási követelményeinek gondos felmérése esetén az információs technika átvétele gyorsabb és tartósabb hatású lehet, s várhatóan kisebb lesz a felhasználók mindig tapasztalható kezdeti vonakodása is a rendszerrel szemben.

Általánosságban bármely információs rendszer kialakításakor a következő különálló lépéseket kell megtenni: 1. probléma-meghatározás, 2. a követelmények specifikálása, 3. az alternatív lehetőségek elemzése és azonosítása, 4. tervezés/kiválasztás, 5.

alkalmazás, 6. értékelés. A követelményekből kiindulva a rendszer felépítése a rendszer céljainak felsorolásával, a rendszert befolyásoló belső és külső tényezők megállapításával illetve közvetlenül a rendszer létrehozását célzó projektummal kapcsolatos „jelzőlámpák” (pl. a projektum pénzügyei, a szervezet vezetésében megnyilvánuló prioritások, a lehetséges átszervezések hatásai) megadásával folytatódik. Ezeknek az egyes vezetői aspektusait kísérik végig az egyes fejezetek (Információs rendszerek és technikák kiválasztása; Információs rendszerek tervezése és felépítése; Emberi tényezők és az ember-gép-környezet kapcsolat. A teljesítmények megfigyelése: rendszer megbízhatóság és minőség szabályozás; Karbantartás és rendszervédelem; Információs rendszerek és technikák értékelése; Dokumentálás; Az információs rendszerek és technikák irányításának emberi oldala; Az információs rendszerek és technikák vezetése a jövőben.)

A fejezetcímek felsorolásából is kiténik talán, hogy a témakör átfogó, „nagyvonalú” áttekintésére számíthat az olvasó, hiszen az egyes fejezetekben vázolt témákról nem egyszer már önálló kézikönyvek is megjelentek. (A fejezetek végén szereplő, a ajánlott irodalmat tartalmazó bibliográfiák is ezt tanúsítják.) Sa könyv legfőbb értéke talán éppen az átfogó jellegből adódik, mivel így felhívja az információs rendszerek kiépítéséért és üzemeltetéséért közvetlenül felelős szakemberek figyelmét arra a rengeteg buktatóra és szervezési eszközre, amelyekkel a projektum végrehajtása során számolniuk kell, illetve érdemes.

Azok az intézmények, amelyek az információs technika szervezeti integrálását tűzik ki célul, a következő fejlődési szakaszokon mennek keresztül:

- A **kezdeti szakasz**, amelyben a szervezet az információs technikára viszonylag keveset költ, s csupán egyes funkcionális területeken alkalmazza azt. Ebben a szakaszban az alkalmazott eszközöknek mindenképpen meg kell felelniük az általánosan használt szabványoknak annak érdekében, hogy a fejlesztés további igényeivel lehetőleg biztosítani lehessen a kompatibilitást. Ez egyben az átfogó terv készítésének szakasza is, amelyben a költség-haszon hányadok megállapítása elengedhetetlen a program végrehajtásához szükséges támogatás megszerzéséhez.
- A **„fertőzés” szakaszában** az új technika gyors terjedése megy végbe, amelyet a növekvő költségvetési támogatás is jelez az intézményben. A vezetőnek ebben a szakaszban fel kell készülnie az elkerülhetetlen kudarcokra és fel kell használnia a szervezetben megnyilvánuló támogatást annak érdekében, hogy az egyes csoportoknál óhatatlanul bekövetkező frusztrációt mérsékelni tudja.
- A **„konfliktusok” szakaszában** a felső szintű vezetés már annyira elkötelezte magát a program mellett, hogy annak leállítására már nincsen lehetőség, ugyanakkor a szervezetet szinte „áthatja” az az érzés, miszerint a program eleve kudarcra van ítélve, s el sem kellett volna kezdeni. Ebben a szakaszban különösen fontos a megfelelő erőforrások körültekintő biztosítása. Ugyancsak e szakasz jellemzője, hogy a szervezet átalakul - mind jobban a figyelem középpontjába kerül az információs program lebonyolításáért felelős szervezeti egység.
- Az **„integráció” szakaszában** a felhasználók támogatása újra erősebbé válik és a lelkesedés még a „fertőzés” szakaszában tapasztalhatónál is magasabb szintű. A vezetőnek már nem elsősorban „eladnia” kell a rendszert, s a használat szélesebb körűvé válásával a rendszerrel kapcsolatos idealisztikus nézeteket is felváltja az információs

technika alkalmazásából fakadó előnyök és hátrányok reálisabb értékelése. A vezetés fő feladata e szakaszban a korábbi törekvések megszilárdítása, a költségek szigorú ellenőrzés alatt való tartása, a szabványok betartásának, valamint a projektum adminisztratív ellenőrzésének biztosítása.

- Az „adatadminisztráció” szakaszában az információs rendszer kiépítését célzó program formális elfogadása történik meg. A szervezet információs erőforrásainak üzemeltetése és „karbantartása” kerül előtérbe és a gépek felügyeletére az adatok „adminisztrálására” (az adatáramlás folyamatoságának és szabályosságának biztosítására) tevődik át a hangsúly. Ebben a szakaszban kell aktívan bekapcsolódniuk a szervezet életébe az ún. információs menedzsereknek.
- A végső szakasz az „érettség” szakasza, amelyben az új, koherens szervezeti struktúra kiépült, s ez képes a szervezet információs igényeinek kiszolgálására az információs rendszer és az információs technikák hatékony irányításán és igénybevételén keresztül.

A szervezeti fejlődés fentiekben vázolt paradigmáját valószínűleg sok gyakorló szakember tapasztalatai is alátámaszthatják. Miután minden szakaszban más és más jellegű feladatokat kell megoldani, nagyon fontos a folyamat időtartamának felbecsülése alapján az egyes szakaszokhoz rendelt kiemelt tevékenységek tervezése.

Közhely, hogy az információs technikák napjainkban igen gyorsan fejlődnek. Ezért fennáll a veszélye annak, hogy a hasonló útmutatók - a technikai részleteket tekintve - igen gyors ütemben el is avulhatnak. Az új technika alkalmazását és irányítását szabályozó általános elvek azonban viszonylag állandóak, mi több, ezek alapján még a várható tendenciák is prognosztizálhatóak. Mit kell tehát tennie annak a vezetőnek, aki a jövőben szándékozik modern technikára alapozott információs rendszert létrehozni? Mindenekelőtt fel kell ismernie azt a helyes időpontot, amikor a szervezet információkezelői tevékenysége megváltoztatható az innovatív információs rendszerek és technikák segítségével. A folyamatos továbbképzés, a konferenciákon és a szakmai műhelytalálkozókban való részvétel elengedhetetlen a változó technikákkal szükséges lépéstartás érdekében. Arra is fel kell készülni, hogy a szervezetben az egyik legfontosabb szervezeti erőforrásért - azaz az információért - felelős szakemberek a jövőben a korábbinál jóval hangsúlyosabb szerepet kapnak.

HEGEDŰS Péter